

MTB - MLE

Una nga Kwartar – Modyul 19: Labing Mahinungdanong Ideya sa Istorya o Balak

**MTB – MLE – Ikaduha nga Grado
Alternative Delivery Mode**

**Una nga Kwartar – Modyul 19 : Labing Mahinungdanong Ideya sa Istorya o Balak
Unang Edisyon, 2020**

Batas Republika 8293, Seksiyon 176 naga ingon nga dili mahimong makaangkon og katungod sa copyright sa bisan unsa nga tagsulat ang gobyerno sa Pilipinas. Bisan pa man, kinahanglan una ang pagtugot sa ahensya sa gobyerno nga nagpatuman sa tagsulat kung kini mahimong pagkakitaan. Apil sa mga pwede nga buhaton sa maong ahensya ang pagtakda sa mahimong bayad.

Ang mga tagsulat sa (istorya, basahon, balak, kanta, hulagway, ngalan sa produkto o brand name, tatak o trademark, salida sa telebisyon, pelikula, atbp.) nga ginamit niini nga modyul nagpanag-iya sa copyright nianang mga gihisgutan. Paningkamutan nga matultulan sila para makuha ang ilang pagtugot sa paggamit sa mao nga mga materyales. Wala giangkon sa mga nagmantala ug sa nagsulat ang katungod isip tag-iya niini. Ang unsa man nga gamit gawas niining modyul, kinahanglan ang pagtugot gikan sa orihinal nga pagsulat.

Walay bisan unsa nga bahin o parte niining materyales ang mahimong kopyahon o ipatik sa unsa man nga pamaagi nga walay pagtugot sa departamento.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Rosan C. Butalid

Trinidad Norberta B. Saballa

Editor: Dr. Noemi B. Alforte, Rebecca L. Menciano, Teresita D. Dolumbal, Zoila Deirdre G. Murillo, Cheryl S. Banaag, Norbeth P. Obsid, Aurea C. Bactong

Tagasuri: Dr. Noemi B. Alforte, Marivic M. Amontos, Melchor A. Absuelo Jr.

Tagaguhit: Hercia P. Gacus, Ghebre D. Pallo

Tagalapat: Seigfred R. Pulgarinas, Racquel Rose S. Dagondon, Ritchel Jane T. Sacal:
Pearl Angeli Y. Paculanan

Tagapamahala: Dr. Arturo B. Bayocot, CESO III, Regional Director

Dr. Edgardo V. Abanil, CESE, Schools Division Superintendent

Dr. Lanila M. Palapar, Assistant Schools Division Superintendent

Dr. Emelia G. Aclan, CID Chief

Dr. Linda D. Saab, Division EPS-LRMDS

Dr. Noemi B. Alforte, Division EPS, MTB-MLE

Marivic M. Amontos, PSDS Designate

Inilimbag sa Pilipinas ng Sangay ng Camiguin

Department of Education –Region X

Office Address : B. Aranas St., Poblacion, Mambajao, Camiguin

Website : www.depedcamiguin.com

E-mail Address : depedcamiguin@gmail.com, camiguin@deped.gov.ph

MTB-MLE

Una nga Kwartar – Modyul 19: Labing Mahinungdanong Ideya sa Istorya o Balak MT2RC-Ig-h-3.3 (Week 8-9)

Ang aklat na ito ay magkatuwang n inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at /o unibersidad. Hinikayat naming ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

Pasiuna nga Mensahe

Para sa Magtutudlo:

Kumusta, malipayong paggamit niining **MTB-MLE - Ikaduha nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module sa **Pagbasa sa Multi-Syllabic nga Pulong, Ikaduhang Semana**.

Kini nga Modyul nadesinyo, naugmad ug nasusi sa pagtinabangay sa mga magtutudlo nga gikan sa pampublikong institusyon para sa pagtabang kanimo nga makab-ot ang sumbanan nga gitakda sa K to 12 Curriculum samtang ilang gibuntog ang mga babag nga adunay kalabutan sa personal, social, ug economic nga mga sitwasyon sa ilang pag-eskwela.

Kining kapanguhaan sa pagkat-on o learning resource gilauman nga makapadasig sa magtutuon o bata nga mobuhat sa mga giniyahan ug gawasnong buluhaton sa iyang kaugalingon nga lihok ug panahon. Dugang pa, ang katuyuan usab niini mao ang pagtabang sa magtutuon o bata nga makakuha sa mga gikinahanglan nga kahanas niining atong panahon karon sa ika- 21 nga siglo samtang gitagaan usab og konsiderasyon ang ilang mga panginahanglan og sitwasyon.

Isip dugang nga materyales sa nag-unang teksto, makita ninyo kini nga kahon sa kinatibuk-an sa modyul.

Mga Minugbo nga Sulat sa Magtutudlo

Ang sulod niini nga parte mga pahinumdom, mga estratihya nga maggamit sa paggiya sa mga magtutuon.

Isip magtutudlo, ikaw ang gilauman nga maghatag sa magtutuon o bata kung unsaon paggamit niini nga Modyul. Gitahasan usab ikaw sa pagsubay sa pag-uswag sa iyang kahibawo samtang imo siya gitagaan og higayon nga makatuon sa iyang kaugalingon nga pagkat-on sa kahibawo. Ug usab, gitahasan ka nga dasigon ug tabangan ang magtutuon o bata sa iyang pagbuhat sa mga buluhaton sulod niini nga Modyul.

Para sa Magtutuon

Kumusta, maayong paggamit niining (MTB-MLE sa Ikaduha nga Grado Alternative Delivery Mode (ADM Module) sa Pagbasa sa Multi-Syllabic nga Pulong, Ikaduhang Semana.

Kini nga Modyul gihimo para matagaan ka sa makahuluganon nga higayon para sa mga giniyahan ug gawasnong pagkat-on subay sa imong kaugalingon nga lihok ug panahon. Isip aktibo nga magtutuon, mahimo nimo ang pagproseso sa sulod niining modyul.

Kini nga Modyul adunay mga parte katugbang sa mga icons:

 Kat-oni	Dinhi nga bahin, mahibaloan kung unsa ang kinahanglan nga matun-an sa modyul.
--	---

 Pasiunang Pagsulay/Sulayi	<p>Ang katuyoan niini nga bahin sa buluhaton mao ang pagsusi sa imong naunang kahibalo mahitungod sa leksiyon nga imong pagatunan. Kung makuha nimo ang ensakto nga mga tubag (100%), pwede na nimo dili gamiton kini nga modyul.</p>
 Pagsusi	<p>Kini ang hamubo nga buluhaton o paghisgot sa nauna nga kahibalo para matabangan ka nga makonek ang karon ug sa una nga leksiyon.</p>
 Sulayi ug Kat-oni	<p>Dinhi nga bahin, ipaila ang bag-o nga leksiyon sa nagkalain lain nga pamaagi sama sa usa ka istorya, kanta, balak, pagpresentar sa problema, sitwasyon, o mga buluhaton.</p>
 Hisgutan Ta	<p>Dinhi nga parte, tagaan ka og hamubo nga panaghisgot sa leksiyon. Ang katuyuan niini para matabangan ug masabtan ang bag-o nga konsepto ug kahanas.</p>

 <p>Pagpalambo sa Kahibalo</p>	<p>Naglangkob kini sa mga buluhaton nga giniyahan og gawasnon pagbansay para mapalig-on ang imong pagsabot ug kahanas sa leksiyon. Mahimo nimo nga tan-awon kung husto ba ang imong tubag sa mga buluhaton sa pagtan-aw sa tubag nga nahimutang sa susi sa hustong tubag nga anaa sa katapusan nga parte sa modyul.</p>
 <p>Hinumdumi</p>	<p>Kini naglangkob sa nga pangutana o pagbutang sa mga tubag diha sa gibutangan og blanko nga parte sa pahayag para mapaproseso kung unsa ang natun-an nimo gikan sa leksiyon.</p>
 <p>Buhata ug Kat-oni</p>	<p>Kini naglangkob sa mga buluhaton nga makatabang sa imo para mabalhin ang bag-ong kahibalo o kahanas sa tinuod nga sitwasyon o ang kamatuoran sa kinabuhi.</p>

 Tantiya	Kini usa ka buluhaton nga ang katuyuan masukod ang lebel sa kahibalo nga nakab-ot sa natun-an nga kompetensi.
 Dugang nga mga Buluhaton	Dinhi nga bahin, adunay ihatag nga dugang nga mga buluhaton para mapalambo ang imong kahibawo ug kahanas sa natun-an nga leksiyon.
 Susi sa mga Tubag	Naglangkob kini sa ensaktong tubag sa tanan nga mga buluhaton nga anaa sa modyul

Sa katapusan ng parte ani nga modyul, makita usab ang:

Pakisayran

Kini ang listahan sa tanan nga gikuhaan sa pagbuhat ug pag-ugmad niini nga modyul.

Ang mosunod mao ang importante nga pahinumdom sa paggamit niini nga modyul:

1. Ampingi ang paggamit niini nga modyul. Ayaw butangi o sulati sa bisan unsa nga mga marka o sulat sa bisan asa nga parte sa modyul. Maggamit sa lain nga papel sa pagtubag sa mga tahas ug buluhaton.

2. Ayaw kalimti ang pagtubag sa Sulayi sa dili pa mobalhin sa laing gihatag nga buluhaton nga naa niini nga modyul.
3. Basaha ug maayo ang mga direksiyon sa dili pa buhaton nga mga buluhaton sa pagbansay.
4. Obserbahe ang pagkamatitud-anon og ang integridad sa pagbuhat sa mga buluhaton ug sa pagsusi sa insakto nga mga tubag.
5. Humana usa ang gibuhad nga buluhaton ayha moadto sa uban pa nga mga buluhaton.
6. Ibalik ang modyul sa imong maestro o sa facilitator kung mahuman na ang pagtubag sa tanan nga mga buluhaton.

Kung ugaling naglisod ka sa pagtubag sa mga buluhaton, ayaw pag duha-duha pagkonsulta sa imong maestra o facilitator. Mahimo ka usab mangayo ug tabang sa imong nanay ug tatay, sa imong magulang o sa bisan kinsa nga mga kauban sa balay nga makatudlo nimo. Imong huna-hunaon pirmi nga wala ka nag-inusara.

Maglaum kami nga pinaagi niining modyul makasinati ka sa usa ka makahuluganon nga kahibalo ug makakuha ka sa lawom nga pagsabot nga may kalabutan sa kompetensi nga gitun-an.

Kat-oni

Kini nga modyul gihimo para imong matun-an ug makat-onan ang paghatag sa labing mahinungdanong ideya sa usa ka istorya o balak. Kasagaran ang labing mahinungdanon nga gihisgutan sa usa ka istorya o balak anaa mabasa sa nag- una nga mga hugpulong sa istorya o balak ug ang uban usab mabasa didto na sa ulahi nga mga hugpulong sa istorya o balak.

Pasiunang Pagsulay/Sulayi

Basaha ang mubo nga istorya ug ilha ang labing mahinungdanong ideya o main idea sa istorya. Isulat sa papel ang tubag.

1. Ang Kahoy naghatag og kalandog sa palibot.
Maghatag kini og preskong hangin . Nindot tanawon ang palibot nga daghan kahoy. Ang kahoy usa sa mga gasa sa kinaiyahan alang kanato.
 - a. Ang Kahoy naghatag og kalandog sa palibot.
 - b. Maghatag kini og preskong hangin.
 - c. Ang kahoy usa sa mga gasa sa kinaiyahan.

2. Si Karen usa ka batang mahilig magbasa. Gusto siyang magbasa bisan unsa nga basahonon nga iyang makita. Hilig niyang basahon ang mga estorya sa kinaiyahan, adventure stories ug fairy tales. Magbasa siya sa dili pa siya matulog sa gabii. Magbasa usab siya kong wala na siya'y trabahuon sa balay matag adlaw nga Sabado ug Dominggo.

- a. Si Karen usa ka batang mahilig magbasa
- b. . Magbasa siya sa dili pa siya matulog sa gabii.
- c. Gusto siyang magbasa bisan unsa nga basahonon nga iyang makita

3. Ang mga bata mohalok sa kamut sa ilang ginikanan pag-abot sa ilang balay. Gibuhat kini aron mapakita ang pagtahod. Nabatasan usab nato nga mohalok sa kamot sa mga katigulangan bisan og dili kini parte sa atong pamilya. Bisin sa pari mohalok sa kamot ang ang kabataan aron magrasyahan. Ang paghalok sa kamot sa atong ginikanan ug katigulangan usa ka maayong pamatasan.

- a. Ang paghalok sa kamot sa atong ginikanan ug katigulangan usa ka maayong pamatasan.
- b. Gibuhat kini aron mapakita ang pagtahod.
- c. Ang mga bata mohalok sa kamut sa ilang ginikanan.

Pagtulun-an

Labing Mahinungdanong Ideya sa Istorya o Balak

Kini nga pagtulun-an mao ang Paghatag og labing mahinungdanong ideya sa istorya o balak o Giving the main idea of story/ poem.

Sa dili pa magpadayon sa pagtubag, siguraduha nga imong nabasa og maayo kini nga mudyol ug aron masabtan ug maabot ang tinguha niini.

Pagsusi

Basaha ang istorya.

Si Philip Ang Himsog nga Bata

Sinulat ni: Rosan C. Butalid

Himsog nga bata si Philip nga tinun-an sa Ikaduhang ang-ang sa Bacnit Integrated School. Magtuon siya sa iyang leksyon matag gabii. Matulog siya og sayo para sayo usab siya makamata. Paborito niya ang mga masustansiyang pagkaon sama sa utan og mga prutas.

Moinum siya sa gatas matag adlaw. Dili siya malimot sa pag brush sa ngipon kada human niya og kaon. Mag-ilis siya kanunay sa limpyo nga sinina. Daghan ang ganahan ni Philip. Higala siya sa tanan.

Unsa ang gihisgutan sa estorya nga imong gibasa?

Tubag: Si Philip ang himsog nga bata. Kini siya mao ang gitawag nga labing mahinungdanong gihisgutan o main idea sa Istorya.

Mga Minugbo nga Sulat sa Magtutudlo

Basaha ug sabta ang musunod nga mga istorya aron matubag ug mahatag nimo ang mga labing mahinungdanong gihisgutan niini.

Sulayi ug Kat-oni

Basaha ang mubo nga Istorya.

Ang Dula nga Bato-Lata

Ang dula nga bato-lata paborito namo sa akong manghud. Mao kini ang among dulaon matag Sabado ug Dominggo. Usahay moapil usab pagdula sila ate ug kuya kung human na ang ilang trabaho sa balay. Malipayon kaming tanan.

Tubaga ang mga pangutana. Isulat ang tubag sa papel.

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o ang gihisgutan sa istorya?
 - a. Malipayon kaming magdula
 - b. Ang dula nga bato-lata
 - c. Mao kini ang among dulaon
2. Kanus-a sila magdula-dula niini?
 - a. Lunes
 - b. Gahapon
 - c. Sabado ug Dominggo
3. Kinsa ang moapil sa ilang dula kong human na ang ilang trabaho?
 - a. Mama ug Papa
 - b. ate ug kuya
 - c. lolo ug lola

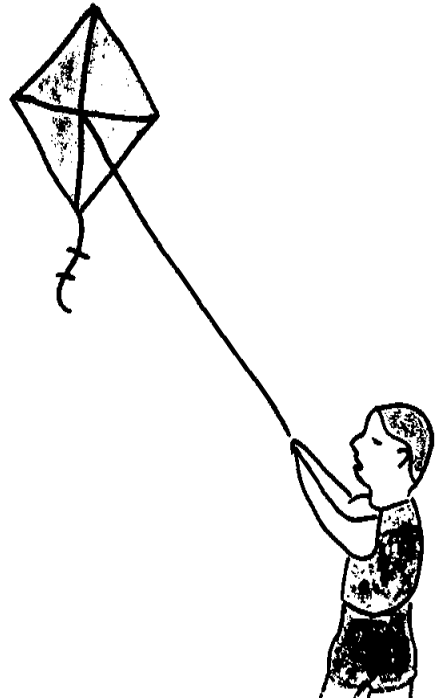

Hisgutan Ta

Basaha ang mubo nga istorya.

Ang Tabanog nga Pula

Sabado sa buntag, nagdula si Rocky sa iyang tabanog nga pula. Ang iyang tabanog nga pula kusog nga molupad-lupad sa kawanangan. Lingaw kayo si Rocky sa iyang dulaan. Regalo kini sa iyang Mama sa iyang adlaw nga natawhan. Iya kining paborito busa giampingan niya kini sa adlaw nga tanan.

Tubaga ang mga pangutana. Isulat ang tubag sa papel.

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o ang gihiisgutan sa istorya?
 - a. Tabanog nga pula
 - b. Tabanog nga puti
 - c. Tabanog nga itum
2. Kinsa ang naghatag sa iyang tabanog?
 - a. Si Papa
 - b. Si Mama
 - c. Si Kuya
3. Nganong malingaw man si Rocky sa pagdula niini?
 - a. Kay hinay molupad ang tabanog
 - b. Kay dili molupad ang tabanog

c. Kay kusog molupad ang tabanog

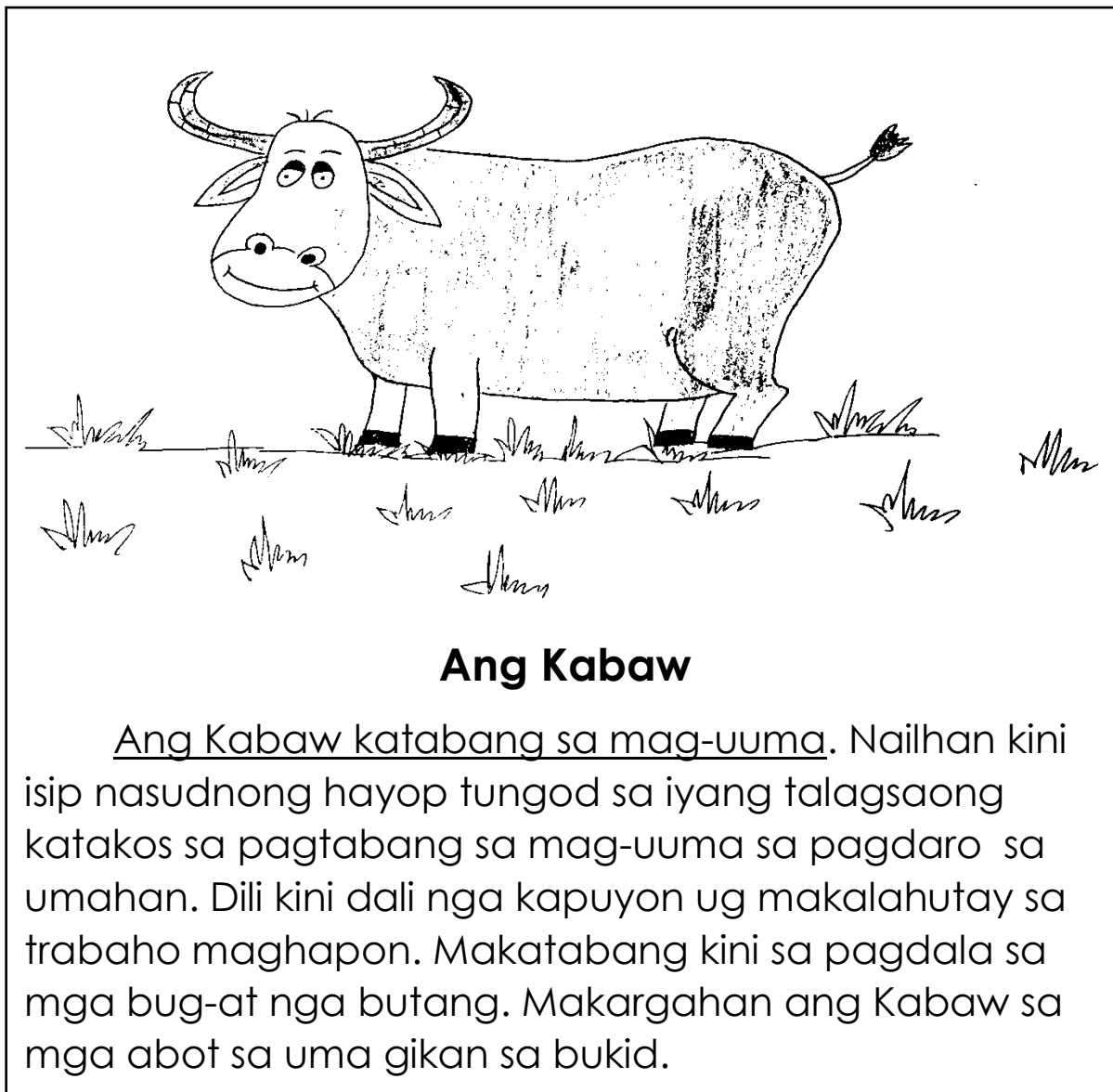
Unsa ang gihisgutan sa istorya? “**Ang Tabanog nga Pula**”
mao kana ang gihisgutan sa istorya. Mao kana ang
gitawag nga labing mahinungdanong ideya sa
istorya/main idea.

Ang **labing mahinungdanong ideya/main idea**
mao ang gihisgutan sa istorya. Kasagara ang unang
pahayag o sentence sa istorya mao ang labing
mahinungdanong ideya/ main idea.

Usahay makita sad ang ang labing
mahinungdanong ideya/ main idea sa ulahi nga
pahayag o sentence sa istorya.

Sama sa istorya, ang balak usab adunay labing
mahinungdanong ideya o main idea nga makita sa
una o sa ulahing bahin.

Basaha ug sabta.

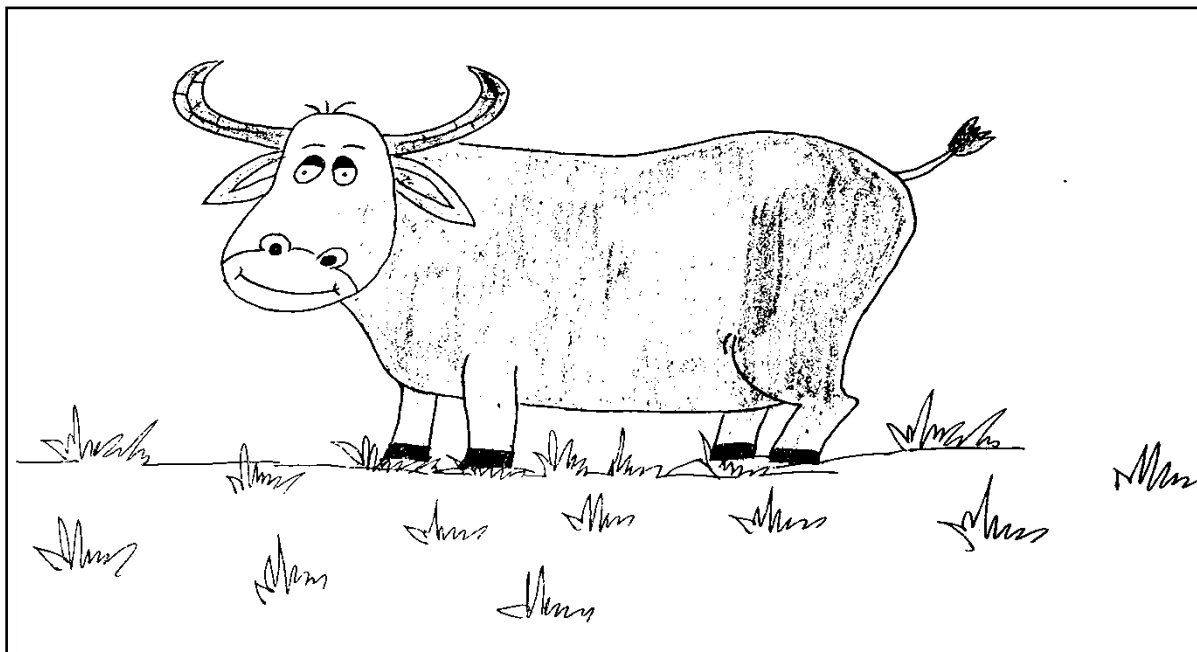
Mga pangutana?

1. Unsay ulohan sa istorya?
2. Unsay gihisgutan sa istorya?
3. Unsay imong ika-istorya bahin sa kabaw?
4. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya?

Ang gilinyahan nga pulong mao kana ang labing mahinungdanong ideya/ main idea sa istorya nga makita sa unahan.

Ang kabaw katabang sa mag-uuma

Basaha ug sabta.

Ang Kabaw

Sinulat ni: Rosan C. Butalid

Nailhan kini isip nasudnong hayop tungod sa iyang talagsaong katakos sa pagtabang sa mag-uuma sa pagdaro sa umahan. Dili kini dali nga kapoyon ug makalahutay sa trabaho maghapon. Makatabang kini sa pagdala sa mga bug-at nga butang. Makargahan ang Kabaw sa mga abot sa uma gikan sa bukid. Ang Kabaw katabang sa mag-uuma.

Mga pangutana:

1. Unsay ulohan sa istorya?
2. Unsay trabaho sa kabaw?
3. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o ang gihisgutan sa istorya?

Ang gilinyahan nga pulong mao kana ang labing mahinungdanong ideya/ main idea sa istorya nga makita sa ulahi.

Ang Kabaw katabang sa mag-uuma.

Pagpalambo sa Kahibalo

Unang Giniyahang Buluhaton

Basaha ang usa ka balak. Ilha ang gihisgutan niini o labing mahinungdanong ideya sa istorya, Ang gibadlisan nga pahayag mao ang labing mahinungdanon ideya nga makita sa unang bahin.

Kalihukan sa Pista

Kalihukan sa pista matag tuig sa ulugon ta
Siyam ka adlaw nag novena uban sa pamilya
Nindot nga bandirita makita sa kalsada
Dulang basketbol malingaw ka

Kanunay nagtinabangay ang tibuok banay
Mga lamiang pagkaon humba, adobo ug litson
Anaa sa lamisa giandam para sa mga bisita
Sa mga tagbalay bisita gamuma

Niining panahona
Mga tawo naghulat sa lamisa
Nagdayeg, nagpasalamat
Sa mga grasya nga nadawat.

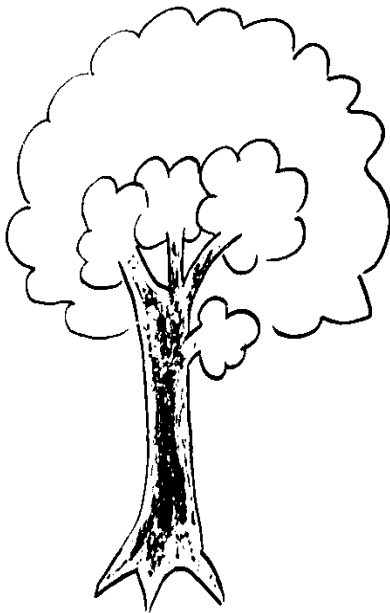
Mga Pangutana:

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o mahitungod sa unsa ang balak nga imong gibasa?
2. Kanus-a gisaulog ang pista sa inyong lugar?
3. Nganong saulogan nato ang pista?

Unang Pagtantiya

Basaha ang mga mosunod nga istorya. Ilha ug ihatag ang labing mahinungdanong ideya niini. Isulat sa papel ang imong tubag.

1.

Ang Narra

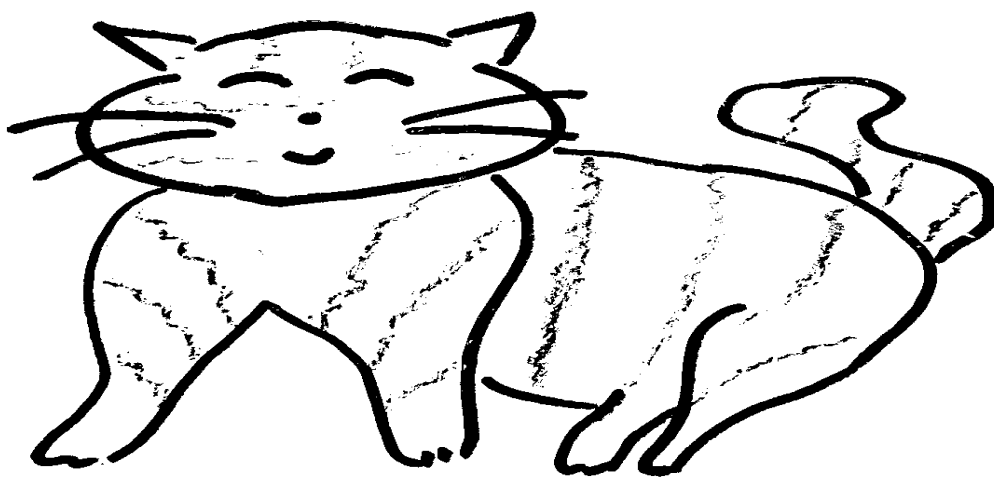
Sinulat ni: Rosan C. Butalid

Ang Narra usa ka lig-on nga kahoy. Dili kini dali nga mabali. Mao kini ang kahoy nga gigamit sa paghimo og daghang mga butang sama sa bangko, lamisa, cabinet, divider ug uban pang gamit sa panimalay. Ang Narra giila nga atong nasudnong kahoy.

Pangutana:

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya?
2. Unsa nga kahoy ang lig-on nga gihisgutan sa istorya?
3. Naila ang Narra nga usa ka _____nga kahoy.

2.

Si Kitty

Sinulat ni: Trinidad Norberta B. Saballa

Kanunay siya makit-an sa kusina aron pagbantay sa mga ilaga. Usa ka gabii, saba kaayo si Kitty.

Meeeow.....meeeow.....meeeow.....Tungod sa iyang kasaba nakamata si Tatay Domen ug gitan-aw siya. Nakita ni tatay nga adunay duha ka tawo nga nidagan og kusog gikan sa kusina."Salamat Kitty sa imong pagbantay. Tungod nimo naluwas kita sa mga tawong dautan" ang sulti ni Tatay Domen. Si Kitty usa ka nabinantayon ng Iring.

Pangutana:

1. Unsa ang labing mahinungdanong gihisgutan sa istorya?
2. Nganong saba kayo siya usa ka gabii?
3. Kinsa ang nakamata sa iyang kasaba?

Ikaduhang Giniyahang Buluhaton

Basaha ang usa ka balak. Ilha ang gihisgutan niini. Ang gibadlisan nga hugpulong mao ang labing mahinungdanong ideya nga makita sa ulahing bahin.

Ang Batang Buotan

Pinangga sa ginikanan
Sa sugo siya motuman
Sa iyang pagtuon siya muatiman
Sa mga higala masaligan
Garbo sa ginikanan
Matinahuron sa mga katigulangan
Mao kini ang mga hiyas
Sa usa ka batang buotan

Mga Pangutana:

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa balak nga imong gibasa?

2. Unsa ang pagbati sa ginikanan sa bata nga buotan?
3. Angay bang awaton ang bata sa balak? Ngano man?

Ikaduhang Pagtantiya

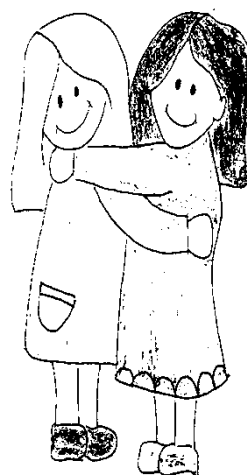
Basaha ang mga mosunod nga istorya. Ilha ug ihatag ang labing mahinungdanong ideya niini. Isulat sa papel ang imong tubag.

Ang Suod nga Managhigala

Sinulat ni: Rosan C. Butalid

Silingan sila Lina ug Lita. Layo ang ilang balay sa eskwelahan. Maglakaw lamang sila padulong sa ilang tunghaan. Busa kanunay silang duha nga mag-uban pag-eskwela. Usa ka adlaw, walay balon sa Lita kay walay trabaho ang iyang ginikanan. Pagkahibalo ni Lina, dali siyang nikuha sa pagkaon sa iyang bag ug iya kining gihatag ni Lita.

Pag-abot sa ilang tunghaan, manilhig dayon silang duha. Dili na sila maghulat nga sugoon pa sa ilang maestra. Pagkahuman, magbasa-basa dayon sila sa ilang basahon. Wala sila sukad mag-away. Kanunay silang nagsinabtanay. Si Lina ug Lita suod nga managhigala.

Mga Pangutana:

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa balak nga imong gibasa?
2. Asa nga bahin sa istorya makita ang labing mahinungdanong ideya niini?
3. Unsa ang angay nimong buhaton sulod sa eskwelahan?

Unang Gawasnong Buluhaton

Basaha ang istorya. Ihatag ang labing mahinungdanong ideya niini.

Limpyohan nga bata si Rica. Kanunay niyang giatiman ang iyang lawas ilabina ang iyang kamot kay matud niya ang mga kamot nitabang kanato sa pagbuhat og daghang mga butang. Maayo ug nindot tan-awon ang limpyo nga kamot. Kinahanglan nga hugasan ang atong mga kamot kanunay. Hugasan kini kon hugaw, sa dili pa mokaon ug pagkahuman og kaon. Angay usab nga maghugas sa kamot kong gikan magdula sa gawas ug pagkahuman maggamit sa kasilyas. Mao kini ang mga natun-an ni Rica sa iyang Mama Nica.

Unang Pagtantiya

Basaha ang mga pahayag ug ihatag ang labing mahinungdanong ideya o main idea niini.

1. Bas-a ang kamot sa limpiyong tubig.
2. Paggamit og sabon ug ipahid kini sa imong mga kamot (15-20 minutos)
3. Nusnosa ang kinatibuk-ang bahin sa imong kamot.
4. Hugasi pag-ayo sa limpiyong tubig.
5. Paugaha ang kamot sa hangin lamang.

Ikaduhang Gawasnong Buluhaton

Basaha ang istorya. Ihatag ang labing mahinungdanong ideya niini.

Si Karing mahilig magtanum sa bulak. Iya kining giatiman pag-ayo. Bubuan sa tubig matag buntag ug hapon. Giabunuhan niya kini busa tambok ug nindot nga tan-awon. Kanunay usab niya kini nga hilamunan ug kuhaan sa mga dahong laya. Daghang klase ang mga bulak ni Karing ug lain-lain ang kolor niini. Busa, nindot nga lantawon ang mga bulak sa payag ni Karing.

Ikaduhang Pagtantiya

Pilia sa kahon ang labing mahinungdanong ideya o main idea sa mga mosunod nga detalye. Isulat ang tubag sa papel.

Pag-atiman sa bulak
Gamit sa mga bulak

1. Ihalad sa altar - _____
2. Bubuan sa tubig - _____
3. Dekorasyon sa balay - _____
4. Hilamunan ug kuhaan sa dahong laya - _____
5. Butangan sa abuno - _____

Hinumdumi

- Ang matag istorya ug balak adunay labing mahinungdanong ideya.
- Ang labing mahinungdanong ideya niini mao ang gitawag nga *main idea*.
- Ang labing mahinungdanong ideya o *main idea* mao ang maghatag og kahulugan sa istorya o balak.
- Ang labing mahinungdanong ideya o *main idea* sa usa ka istorya kasagaran naa makita sa unang bahin sa istorya.

- Makita usab kini sa ulahing bahin sa istorya o balak.

Buhata ug Kat-oni

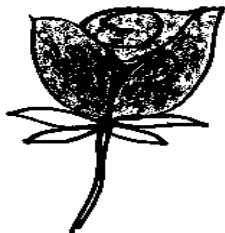
Ihatag ang labing mahinungdanong ideya o main idea sa mga mosunod nga hulagway. Isulat sa papel ang tubag.

1.

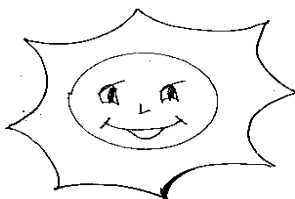
- Ang tambok nga iring
- Ang ilaga ug iring
- Iro ug iring sa kusina

2.

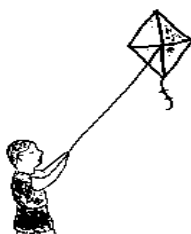
- Ang pula nga rosas
- Lima ka Bulak
- Ang tabanog sa pula

3.

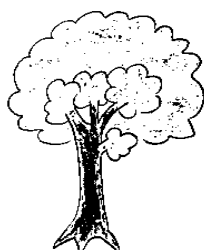

- Masiga nga adlaw
- Masiga nga buwan
- Masiga nga bitoon

4.

- Ang tabanog nga itum
- Ang tabanog nga puti
- Ang tabanog nga pula

5. a. Ang laya nga kahoy
b. Ang dako nga kahoy
c. Natumba nga kahoy

Pagtantiya

Basaha ang mubo nga istorya/ pahayag ug tubaga ang mga pangutana. Isulat ang tubag sa papel.

1. Si Rochelle usa ka batang babae. Puti ang pamanit niini. Tul-id ug taas ang iyang buhok. Taas usab ang iyang ilong ug nindot tan-awon ang iyang mata. Si Grace ang suod niyang amiga. Si Rochelle gwapa nga bata.

Pangutana:

Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o main idea of a story?

- a. Ang batang babae
b. Taas iyang buhok
c. Nindot iyang mata

d. Si Rochelle gwapa nga bata.

2. Ang kalamunggay masustansiyang utanon. Daghan ang atong makuha nga benipisyo alang sa himsog nga panglawas. Dili kini lisod nga itanum kay dali ra kining mutubo. Lami kini isagul sa tinulang isda ug ginataang utan. Anggay kitang magtanum sa kalamunggay kay dako kini ikatabang kanato sa panahon sa kalisod.

Pangutana:

Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o main idea of a story?

- a. Ang kalamunggay masustansiyang utanon
 - b. Lami kini isagul sa tinulang isda
 - c. Dili kini lisod nga itanum
 - d. Daghan ang atong makuha nga benipisyo
3. Moinum ka ba og gatas? Ang gatas maayo sa atong panglawas. Motabang kini nga mutubo kang baskog ug himsog. Mahimong moinum og gatas sa buntag ug hapon. Lami usab ang gatas para merinda ipares sa pan o cookies.

Pangutana:

Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o main idea of a story?

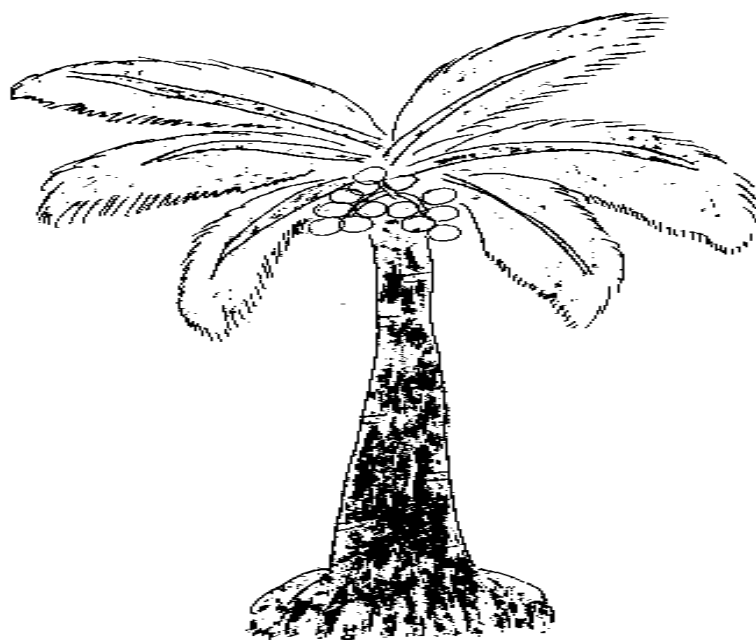
- a. Ang gatas lami nga ipares sa pan ug cookies
- b. Ang gatas gikan sa Baka

- c. Ang gatas maayo sa atong panglawas
- d. Kinahanglan moinum sa gatas kada buntag

Dugang nga Buluhaton

Basaha ang mubo nga istorya ug tubaga ang mga pangutana. Isulat sa papel ang imong tubag.

Ang Mga Gamit sa Lubi

Ang lubi usa sa mga tanom nga daghan magamitan. Ang lawas niini mahimong gabason para gamiton pagtukod sa balay. Ang mga palwang laya himoon sunlod, ang tukog hinuon silhig, ang laya ang bunga himuon lampaso. Ang guwang nga bunga lugiton og ibaligya ang kopras ug gata sa utan ug uban pa. Makakuha usab kita sa butong o linghod nga bunga diin

ang iyang sabaw makatagbaw sa gibati nga kauhaw.
Busa angay nato kining atimanon ug hatagan og bili.

Tubaga ang mga pangutana og isulat sa papel.

1. Unsa ang labing mahinungdanong ideya sa istorya o mean idea sa estorya?
 - a. Ang Palwa sa Lubi
 - b. Ang Bunga sa Lubi
 - c. Ang Mga Gamit sa Lubi

2. Unsa nga parte sa lubi ang himuon sa silhig?
 - a. Lawas
 - b. Tukog
 - c. Bunga

3. Nganong angay man natong atimanon ang tanom nga lubi?
 - a. Tungod kay daghan kini og gamit.
 - b. Tungod kay wala kini gamit
 - c. Tungod kay daghan punuan sa lubi
 - d. Tungod kay tanom kini ni papa

Susi sa Insaktong Tubag

Ikaduhang Giniyangang Bulhaton

1. Ang Batang Buotan
2. Pinangga ug garbo sa ginikanan
3. OO, tungod kay buotan siya nga bata

Unang Pagtantiya

1. A. Ang Narra usa ka lig on nga kahoy
B. Ang Narra
C. Nasudnon
2. A. Si Kitty usa ka mabinantayon nga iing
B. Adunay duha ka tao iyang Nakita sa kusina
C. Si Tatay Domen

Unang Giniyangang Bulhaton

1. Kalihukan sa Pista
2. (Depende sa Pista sa inyong lugar)
3. Pagdayeg, Pagpasalamat

Hisgutan ta

1. A
2. B
3. C

Dugang Bulhaton
1. C
2. B
3. A

Pagtantiya
1. D
2. A
3. C

- Ikaduhang Pagtantiya**
1. Gamit sa mga bulak nga tanum
 2. Pag-atiman sa mga bulak nga tanum
 3. Gamit sa mga bulak nga tanum
 4. Pag-atiman sa mga bulak nga tanum
 5. Pag-atiman sa mga bulak nga tanum

Pasiunang Pagsulay/Sulay!
1. C
2. A
3. A

Sulay! ug Kat oni
1. B
2. C
3. B

Pakisayran

Most Essential Learning
Competencies (MELC) MTB 2
Quarter 1 page 492

Buhata ug kat-oni
1. A
2. A
3. A
4. C
5. B

Mother Tongue Based
Multilingual Education
Grade 3 Kagamitan ng
Mag-aaral Sinugbuanong
Bisaya pages 79-80

**Ikaduhang Gawasnonng
Bulhaton**
1. Si karing mahilig
magtanum sa bulak

Unang Pagtantiya
1. Pamaagi sa hustong
paghugas sa kamot

English for All Times Reading
Textbook Grade 3 pages 56-
59

3. (Bisan unsa sama sa:
• Magbiniotan

2. Katapusang bahin

1. Si Lina ug Lita suod
nga managhigala

Ikaduhang Pagtantiya

**Unang Gawasnonng
Bulhaton**
1. Limpyohan nga
bata si Rica

Alang sa inyong mga pangutana o komento, sulat o tawag sa:

Department of Education – Division of Camiguin

B. Aranas St., Poblacion, Mambajao, Camiguin Province

Email Address: depedcamiguin@gmail.com, camiguin@deped.gov.ph

Cellphone no: 09057284681